

*Вилінський С.І.**

ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА ФРН: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Енергетична безпека стоїть на першому пункті порядку денному зовнішньої політики Німеччини і відіграє не тільки важливу роль в енерго-політичних та економіко-політичних, але і в зовнішньополітичних дебатах у сфері політики безпеки. Зростаюча залежність від імпорту газу та нафти повинна мати стратегічно заплановані заходи, які повинні бути спрямовані на спільну європейську енергетичну зовнішню політику [1].

На сьогодні питання енергетичної безпеки є однією з найважливіших тем для обговорення як в Німеччині, так і в Європі в цілому. Політика, економіка та засоби масової інформації вказали на глобальну проблему стосовно енергоресурсів та їх вплив на Німеччину й Європу. Ще на початку 2006 р. міністр закордонних справ ФРН Штайнмайер на міжнародному засіданні у сфері політики безпеки в Мюнхені приділив велику увагу німецької політики, зокрема, зовнішньої політики і політики безпеки, центральному і основному питанню - безпеки постачання енергетичними ресурсами. Газова криза у відносинах між Україною та Росією, що вибухнула на початку 2006 р., стала поштовхом до поновлення активних дебатів в країнах ЄС щодо безпеки їх енергетичного забезпечення [2].

У загальному обсязі енергоспоживання ЄС-25 ФРН посідає 1-е місце (20 %). При цьому вона покриває свої енергетичні потреби на три чверті за рахунок імпортерів і ця залежність має тенденцію до зростання. На сьогодні залежність Німеччини від поставок нафти складає біля 97 %, газу - 83 %, кам'яного вугілля - 61 %, а уран взагалі повністю завозиться до країни.

Основним та найбільшим постачальником природного газу до Німеччини виступає Росія (біля 37 % від загальних обсягів імпорту газу), причому в обсягах, що перевищують ті, які надходять з Норвегії (близько 30 %) та Нідерландів (близько 23 %). При цьому 80 % газу з Росії транспортується до ФРН через Україну [3]. Газова криза змусила Німеччину дуже серйозно замислитися щодо безпеки енергопостачання, в тому числі через транзитні країни [5].

Енергетична безпека стає все більш важливим при розробці і формуванні зовнішньої політики, з урахуванням зростаючого міжнародного попиту на паливо, нові регіональні економічні форуми співробітництва та потенційно нестабільних регіонах. Тут, в Німеччині і в Європі стикаються з наступними проблемами:

- забезпечення безпеки та диверсифікації джерел постачання;
- розширення діалогу з виробниками, транзитерами і основними країнами-споживачами високорозвинутих індустріальних країн;
- дотримання міжнародних угод щодо охорони навколишнього середовища й клімату;
- заохочення енергоефективності і використання поновлюваних джерел енергії;

* здобувач кафедри міжнародних організацій і дипломатичної служби Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: проф. Скороход Ю.С.

- сприяння передачі економічних і наукових знань німецькими компаніями дослідницьким інститутам країн –партнерів та ЄС.

Пошук постійних та надійних джерел енергії стає все більш важливим в зовнішній політиці і в політиці безпеки. Німеччина - високотехнологічна держава, яка в той же час мало має власної сировини. Ось тому перед нею виникають два основні завдання:

По-перше, Німеччина повинна в майбутньому більш тісно співпрацювати в регіональному та глобальному рівнях для забезпечення стійкої енергетичної політики.

По-друге, ФРН повинна відігравати активну роль в переході від викопних видів палива на поновлювані джерела енергії. Тільки з поновлюваних джерел енергії є можливість досягнення для Німеччини безпечного і сталого енергопостачання. Тому Федеральний уряд працює над прийняттям і розширенням використання поновлюваних джерел енергії в Німеччині і в усьому світі [6].

У 2009 році поновлювані джерела енергії склали 9,5% від загального споживання кінцевої енергії. До 2020 року федеральний уряд планує збільшити частку поновлюваних джерел енергії у кінцевому споживанні до 18%, тобто майже в два рази порівняно з рівнем 2009 року [7].

Саме цей факт та аварія АЕС на Фукусімі в Японії стали причиною прийняття урядом ФРН остаточного рішення «про поворот в енергетиці»: всі німецькі АЕС будуть закриті до 2022 р. Всього в ФРН їх нараховується 17, вісім з них були закриті в березні 2011 року. Втім, німці визнають, що питання використання атомної енергії — значною мірою політичне. Якщо ж говорити про роль атомної енергії у виробництві безпосередньо електроенергії, то її частка 2011 р. становила 26,3% від загального обсягу виробництва. І хоча в Німеччині здійснюється активна політика енергозбереження і переходу на максимально можливе використання відновлювальних, екологічно безпечних джерел енергії, уряд ФРН все-таки розуміє, що лише у такий спосіб забезпечити зростаючі потреби країни в забезпеченні енергоресурсами неможливо [8].

Росія і надалі залишиться постійним постачальником природного газу до Німеччини. І відмовитися від більшості цих поставок ФРН на даний час не може, а навпаки: 6 вересня 2011 року почалося заповнення технічним газом першої нитки газопроводу «Північний потік» між Росією і Німеччиною. «Nord Stream» є новим маршрутом для експорту російського газу в Європу. Газопровід протяжністю 1,22 тис. км. пройде по дну Балтійського моря від Росії (Виборг) до Німеччини (Грайфсвальд) пропускною спроможністю 27,5 млрд. м³ газу в рік. Зрозуміло, що для ФРН відкриття цього газопроводу має велике значення. Експерти ж прогнозують, що це змусить деякі країни перейти на сланцевий газ та вугілля [9].

Підсумовуючи хочеться сказати про те, що ФРН розраховує не тільки на імпорт енергоносіїв (що є немаловажним для її економіки), а власними силами дбає про енергетичну безпеку, вирішуючи проблеми енергоефективності і енергозбереження.

Література

1. Стан та перспективи розвитку українсько-німецьких відносин/Політичні відносини. (Довідка). Поточний архів Кабінету Міністрів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/1743>
2. Єрмоєнко А. Енергетична політика Німеччини: ставка на ефективність і збільшення використання відновлювальних джерел енергії/ «Дзеркало тижня» № 16 (645) (28.04-11.05). – Київ, 2007. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dt.ua/tags/energy_market?page=6&type=top

3. Гончар М. Енергетичний вимір двосторонніх стосунків у Східному партнерстві/ центр «Nomos» (7 травня). – Київ, 2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www usipr.kiev.ua/print.php...](http://www.usipr.kiev.ua/print.php...)
4. Марсель фон Вітор. «IRENA» і «RuDEA» - сприяння в області поновлюваних джерел енергії та енергоефективності Німеччини (7 січня). – ФРН, 2009.
5. Dirmoser D. Energiesicherheit. Neue Knappheiten, das Wiederaufleben des Ressourcen-nationalismus und die Aussichten für multilaterale Ansätze(August)/Kompass 2020/ Friedrich Ebert Stieftung. – Berlin, 2007. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:[http:// www.library.fes.de/cgi-bin/populo/digbib.pl...](http://www.library.fes.de/cgi-bin/populo/digbib.pl...)
6. Christoph Pietsch. Energiesicherheit Europas Herausforderung im 21. Jahrhundert/ Uni-versität Potsdam, 2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.politische-bildung-brandenburg.de](http://www.politische-bildung-brandenburg.de)
7. Ожаровский А. Германия закрывает свои АЭС, ищет место для отходов и требует ре-формы МАГАТЭ, 2011.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bellona.ru/articles_ru/articles_2011/DeutscheAussteig
8. Чем будут топить в Германии/ «Независимая» (31.05.2011). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www ng.ru/В_мире/2011-05-31/7_germany.html](http://www.ng.ru/В_мире/2011-05-31/7_germany.html)
9. Північний потік» змусить деякі країни перейти на сланцевий газ та вугілля/ «Тиж-день» (09.09.2011). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www ut.net.ua/Tag/Північний потік](http://www.ut.net.ua/Tag/Північний_потік)